

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Radovana Havelce a soudců JUDr. Miluše Doškové a JUDr. Vojtěcha Šimíčka v právní věci žalobce P. Č., proti žalované České poště, s. p., se sídlem Praha 1, Politických vězňů 904, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 4. 11. 2013, č. j. 10 A 3/2013 - 24,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalované **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce brojí včas podanou kasační stížností proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 4. 11. 2013, č. j. 10 A 3/2013 - 24, kterým bylo zastaveno řízení o jeho žalobě z důvodu nezaplacení soudního poplatku.

Žalobce podal žalobu, kterou se domáhal, aby městský soud vydal rozsudek tohoto obsahu: „*určuje se, že vrácení všech písemností Českou poštou bylo nezákonným zásahem do práva na vyzvednutí soudní resp. úřední písemnosti v adresním místě, a to v důsledku neaplikace OSŘ a SŘ doručujícím orgánem a iracionálního pokynu soudů na obálce (do vlastních rukou, neukládat, dle 50 OSŘ), resp. soudy aplikované IMS č. j. 145/11-OD-ST (zelené obálky typu II. i III.) a dle ní i poštou vydávané obálky.*“ Současně se žalobou podal žalobce žádost o ustanovení advokáta a o osvobození od soudních poplatků, ke které připojil

vlastní, zjednodušený formulář prohlášení o svých osobních, majetkových a výtěžkových poměrech. Městský soud této žádosti usnesením ze dne 9. 1. 2013, č. j. 10 A 3/2013 - 6, nevyhověl, osvobození od soudních poplatků žalobci nepřiznal a žádost o ustanovení zástupce zamítl. Žalobce toto rozhodnutí napadl kasační stížností, kterou Nejvyšší správní soud zamítl rozsudkem ze dne 5. 6. 2013, č. j. 3 As 35/2013 - 16. Poté, co toto rozhodnutí nabylo právní moci, vyzval městský soud žalobce k zaplacení soudního poplatku ve lhůtě deseti dnů ode dne doručení, a to usnesením ze dne 7. 10. 2013, č. j. 10 A 3/2013 - 20, které bylo žalobci doručeno dne 18. 10. 2013. Lhůta pro zaplacení soudního poplatku tak uplynula v úterý 29. 10. 2013 (§ 40 odst. 1 a 3 soudního řádu správního; dále jen „s. ř. s.“). Žalobce soudní poplatek nezaplatil, nicméně dne 29. 10. 2013 byla soudu doručena jeho žádost ze dne 26. 10. 2013 o prodloužení soudcovské lhůty k zaplacení soudního poplatku o několik měsíců. Městský soud řízení usnesením ze dne 4. 11. 2013, č. j. 10 A 3/2013 - 24, zastavil.

Městský soud v odůvodnění napadeného usnesení konstatoval, že žalobce ve stanovené lhůtě pro zaplacení soudního poplatku tento poplatek nezaplatil. Zaslal pouze žádost o prodloužení lhůty o několik měsíců. Této žádosti soud nevyhověl, neboť zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“) vychází z předpokladu, že soudní poplatek má být zaplacen již při podání žaloby. Pokud by soud žádosti o prodloužení lhůty k zaplacení soudního poplatku o několik měsíců vyhověl, postupoval by zcela proti smyslu zákonné úpravy. Městský soud poukázal i na to, že musí chránit i procesní práva žalovaného a v přiměřené lhůtě rozhodnout o tom, zda byl jeho postup souladný s právními předpisy či nikoliv. Upozornil dále, že žádost o osvobození od soudních poplatků byla zamítnuta z důvodu zneužívání tohoto institutu ze strany žalobce. Pokud by za této situace městský soud prodloužil žalobci lhůtu k zaplacení soudního poplatku o několik měsíců, zcela by tím popřel smysl předchozích rozhodnutí vydaných ve věci. Ze stejných důvodů, pro něž bylo žalobci odepráno dobrodiní institutu osvobození od soudních poplatků, nebylo vyhověno ani jeho žádosti o prodloužení lhůty k zaplacení soudního poplatku. Vzhledem k tomu, že žalobce byl poučen o následcích nezaplacení soudního poplatku a jeho žádosti o prodloužení lhůty nebylo vyhověno, zastavil městský soud řízení podle § 47 písm. c) s. ř. s.

Usnesení městského soudu napadl žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížností, v níž explicitně neodkázal na žádný zákonný důvod podle § 103 s. ř. s. Z obsahu kasační stížnosti i samotné povahy napadeného soudního rozhodnutí je nicméně zřejmé, že stěžovatelem může být tvrzen toliko kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., který jako jediný dopadá na případy přezkumu rozhodnutí o zastavení řízení. Dle judikatury se pod tímto důvodem kasační stížnosti (nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo o zastavení řízení) fakticky skrývají i další důvody, uvedené v § 103 odst. 1 písm. a), c), d) s. ř. s. Z povahy věci je vyloučen jen důvod podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Právní subsumpce kasačních důvodů pod konkrétní písmena § 103 odst. 1 s. ř. s. je věcí právního hodnocení věci Nejvyšším správním soudem a nezakládá proto nedostatek návrhu. K tomu srov. například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 1. 2004, č. j. 2 Afs 7/2003 – 50, publikovaný pod č. 161/2004 Sb. NSS (všechna rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz).

pokračování

Stěžovatel v kasační stížnosti brojí mnoha, ne zcela srozumitelnými, námitkami zejména vůči tomu, že mu městský soud ke splnění poplatkové povinnosti poskytl nepřiměřeně krátkou lhůtu. Má za to, že soudcovská lhůta není věcí libovůle a že musí být přiměřená, odůvodněná a „soudná“. Stěžovatel považuje za absurdní, že ho městský soud neinformoval o tom, že lhůtu pro zaplacení soudního poplatku neprodlouží a řízení rovnou zastavil. Městský soud též „nevylicil“ žalobní námitky. Stěžovatel dále uvádí řadu námitek, které se týkají merita věci, tj. otázky doručování a ukládání písemností podle § 50 občanského soudního řádu. Konstatuje též, že soudy se nesmí vyjadřovat v „jazyce *ptydepe*“. Další námitkou brojí stěžovatel proti postupu městského soudu, který „*má předložit zákon, nelze-li ho pro jeho neústavnost aplikovat*“ (Ústavnímu soudu - pozn. NSS). Městský soud tak nicméně již dvacet let neučinil, a to přesto, že definovaný den splatnosti, s následkem ukončení řízení pro jeho nezaplacení, brání přístupu k soudu a navíc činí ze soudů „*zatížené kvazifinanční orgány*“.

Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že je podána včas a jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná; ze soudního spisu nicméně zjevně vyplývá absence dvou podmínek řízení. Především nebyl zaplacen soudní poplatek za kasační řízení [§ 2 odst. 2 písm. b) a § 4 odst. 1 písm. d) zákona o soudních poplatcích a Položka 19 Sazebníku poplatků, který tvoří přílohu jmenovaného zákona] a stěžovatel též není zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Zdejší soud nicméně na těchto náležitostech pro specifičnost případu netrval, neboť stěžovatel se domáhá zrušení rozhodnutí, jímž bylo předmětné řízení zastaveno právě pro nezaplacení soudního poplatku (obdobně viz například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 – 37).

Nejvyšší správní soud tedy přezkoumal napadené usnesení v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3, věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 4, věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci přitom rozhodl bez nařízení jednání, za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2, věty první s. ř. s.

Kasační stížnost není důvodná.

Stěžovatel ve své kasační stížnosti uvádí předně námitky vztahující se k hrazení soudního poplatku za řízení o žalobě; nesouhlasí s délkou lhůty soudem stanovené k jeho uhrazení a dále též se způsobem, jakým se městský soud vypořádal s jeho žádostí o prodloužení lhůty k zaplacení soudního poplatku.

Podle § 4 odst. 1 písm. a) zákona o soudních poplatcích vzniká poplatková povinnost v případě poplatku za řízení podáním žaloby nebo jiného návrhu na zahájení řízení a téhož dne je poplatek také splatný (§ 7 odst. 1 téhož zákona). Nebyl-li poplatek za řízení, splatný podáním návrhu na zahájení řízení, zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí; po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví, o tom účastníka ve výzvě poučí (§ 9 odst. 1 a 3 citovaného zákona). V souladu s odst. 7 tohoto ustanovení soud, který usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení poplatku vydal,

toto usnesení zruší, pokud je poplatek zaplacen ve věcech správního soudnictví dříve, než toto usnesení nabylo právní moci.

Zdejší soud nesdílí názor stěžovatele, že citovaná ustanovení zákona o soudních poplatcích odporují ústavnímu pořádku ČR tím, že brání osobám v hmotné nouzi v přístupu k soudu. Právě proto, aby nebylo bráněno těmto osobám v možnosti účinně bránit svá práva, upravuje zákon v § 36 odst. 3 s. ř. s. institut osvobození od soudních poplatků. Stěžovateli nebylo toto osvobození přiznáno, neboť v jeho případě nedošlo ke splnění podmínek stanovených uvedeným ustanovením, konkrétně bylo shledáno (a aprobováno Nejvyšším správním soudem – viz rozsudek ze dne 5. 6. 2013, č. j. 3 As 35/2013 - 16), že se v případě jeho žaloby jedná o zneužívání práva. Za této situace nemůže stěžovatel očekávat, že při vedení tohoto sporu bude podpořen prostředky ze státního rozpočtu. Pouze proto, že nebylo vyhověno stěžovatelově žádosti, nelze shledat neústavnost aplikovaných ustanovení zákona.

Namítá-li dále stěžovatel, že stanovená lhůta deseti dnů k zaplacení soudního poplatku je v jeho případě příliš krátká, nemůže s ním zdejší soud souhlasit. Předně je třeba zdůraznit, že v případě lhůty stanovené soudem se jedná o lhůtu dodatečnou – náhradní, neboť poplatek za žalobu je splatný již dnem jejího podání (zde 2. 1. 2013). Jak bylo výše citováno, současná právní úprava nadto umožňuje uhradit soudní poplatek i po lhůtě stanovené soudem ve výzvě, a to až do právní moci usnesení o zastavení řízení. Znamená to, že se lhůta stanovená ve výzvě soudu fakticky prodlužuje o dobu, ve které správní soud vydá, respektive doručuje toto usnesení. I podle přesvědčení Ústavního soudu jde o dobu nikoliv zanedbatelnou, jak plyne například z plenárního nálezu ze dne 13. 11. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 2/07 (dostupného z <http://nalus.usoud.cz>), kde Ústavní soud dospěl k závěru, že třídní lhůta ke splnění poplatkové povinnosti není dostatečná, avšak za situace, kdy je usnesení o zastavení řízení vydáno v určitém časovém odstupu ode dne, kdy nabylo právní moci usnesení obsahující výzvu k zaplacení soudního poplatku, dochází k faktickému prodloužení lhůty stanovené soudem. V nyní posuzovaném případě bylo usnesení obsahující výzvu ke splnění poplatkové povinnosti stěžovateli doručeno dne 18. 10. 2013 a napadené usnesení o zastavení řízení bylo vydáno dne 4. 11. 2013, přičemž stěžovateli bylo doručeno dne 11. 11. 2013. Desetidenní lhůta stanovená městským soudem se tak fakticky prodloužila ještě o necelé dva týdny. Navíc nelze přehlédnout, že již od právní moci rozsudku zdejšího soudu ze dne 5. 6. 2013, č. j. 3 As 35/2013 - 16, která nastala dne 22. 6. 2013, stěžovatel věděl, že bude povinen soudní poplatek zaplatit. Celkově tak měl stěžovatel pro splnění poplatkové povinnosti k dispozici dobu více než dostatečnou. Lhůta nebyla nepřiměřeně krátká ani proto, že stěžovatel disponoval pouze malými finančními prostředky. Z této argumentace stěžovatele nikterak nevyplývá, že by jiná lhůta, určená pro zaplacení soudního poplatku, mohla něco změnit na jeho schopnosti soudní poplatek zaplatit.

Nejvyšší správní soud je ovšem nucen konstatovat, že městský soud nepostupoval správně, jestliže stěžovatelovu žádost o prodloužení lhůty k zaplacení soudního poplatku vyhodnotil jako nedůvodnou, avšak nezabýval se tím, co podle obsahu tato žádost skutečně představovala a svou právní úvahu neopřel o konkrétní zákonná ustanovení. Ze stěžovatelova podání ze dne 26. 10. 2013 je totiž zjevné, že žádal o odklad poplatkové povinnosti. Podle obsahu bylo tedy třeba žádost vyhodnotit jako žádost podle § 9 odst. 4

pokračování

písm. c) zákona o soudních poplatcích (k tomu srov. například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 5. 2013, č. j. 2 As 169/2012 – 11, nebo usnesení ze dne 18. 3. 2013, č. j. 2 As 4/2013 – 19). Podle citovaného ustanovení platí, že pro nezaplacení poplatku soud řízení nezastaví, je-li nebezpečí z prodlení, v jehož důsledku by poplatník mohla vzniknout újma, a poplatník ve lhůtě určené soudem sdělí okolnosti, které toto nebezpečí osvědčují, a doloží, že bez své viny nemohl poplatek dosud zaplatit.

K této otázce odkazuje Nejvyšší správní soud na své usnesení ze dne 11. 7. 2012, č. j. 1 Ans 3/2012 – 34, ze kterého se podává, že „[ž]ádost o posečkání úhrady soudního poplatku, resp. žádost o rozložení jeho úhrady na splátky (§ 156 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu), není přípustná v případě poplatku splatného podáním návrhu [§ 4 odst. 1 písm. a) až d) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích], kdy zaplacení soudního poplatku je podmínkou pro to, aby řízení mohlo dále pokračovat. V těchto případech stanoví zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, jiný postup (§ 13 odst. 2): povinnost platit soudní poplatek může být na základě žádosti poplatníka za splnění podmínek vyjmenovaných v § 9 odst. 4 písm. c) citovaného zákona odložena až do rozhodnutí ve věci samé (§ 9 odst. 6 téhož zákona), případně může být této povinnosti poplatník zproštěn využitím institutu osvobození od soudního poplatku.“

V nyní posuzované věci náhradní lhůta k zaplacení soudního poplatku počala běžet dne 19. 10. 2013 a skončila v úterý 29. 10. 2013. Stěžovatelova žádost byla městskému soudu doručena dne 29. 10. 2013, tj. v rámci této lhůty. Podá-li ten, kdo soudní řízení vyvolal, žádost podle § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích, a dojde-li taková žádost soudu ještě v rámci otevřené lhůty pro dodatečné zaplacení poplatku, vzniká soudu povinnost posoudit důvodnost takové žádosti. Neuzná-li ji důvodnou, nic mu nebrání řízení pro nezaplacení soudního poplatku zastavit, jakmile marně uplyne i dodatečně stanovená lhůta pro tento úkon. Městský soud byl tedy povinen věcně se žádostí zabývat, což sice učinil, avšak ne zcela dostatečně, neboť uvedenou žádost nepodřadil pod správnou právní úpravu, a tudíž nehodnotil všechny podmínky, které jsou v § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích předpokládány. Městský soud více méně vycházel pouze ze smyslu a účelu zákona o soudních poplatcích a zdůraznil opakované zneužívání procesních institutů ze strany stěžovatele v tomto řízení. Nad rámec této argumentace tedy Nejvyšší správní soud doplňuje, že na základě podání stěžovatele a argumentů v něm uvedených, skutečně nebylo možné shledat žádné důvody uvedené v § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích, které by zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku vylučovaly. Obecný odkaz na sociální poměry stěžovatele nelze považovat za okolnosti uvedené v § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích. Je třeba zdůraznit, že v kontextu stereotypního procesního počínání stěžovatele v tomto i v řadě dalších soudních řízení, která vede, lze mít důvodně za to, že nebezpečí z prodlení v daném případě nehrozilo, neboť spor který stěžovatel v dané věci vede, se stejně jako v desítkách dalších případů týká tvrzeného nezákonného zásahu, přičemž je zjevné, že stěžovatel tento spor vede pro spor samý a nikoliv proto, že by šlo o reálný zásah do jeho životní sféry. Stěžovatel ostatně v žádosti ani neodůvodnil, v čem spatřuje nebezpečí z prodlení, jaká by mu mohla vzniknout újma, a tyto skutečnosti nikterak soudu neosvědčil. Jeho žádost byla proto nedůvodná i z pohledu § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích. Navíc nelze odhlédnout ani od toho, že žalovaná nemůže být pasivně legitimována, neboť nevystupuje při doručování písemností jako správní orgán a svým postupem

vrchnostensky nezasahuje do veřejných subjektivních práv stěžovatele, jak konstatoval zdejší soud již ve svém rozsudku ze dne 6. 5. 2011, č. j. 8 As 70/2010 – 156.

S ohledem na shora uvedené lze tedy uzavřít, že bylo vskutku namístě řízení o žalobě stěžovatele zastavit. Jak již bylo rekapitulováno, stěžovatel byl městským soudem řádně vyzván k dodatečnému zaplacení soudního poplatku a byla mu stanovena desetidenní lhůta k jeho zaplacení; stěžovatel tak neučinil během stanovené náhradní lhůty a ani do doby, kdy městský soud řízení o žalobě zastavil, respektive do dne nabytí právní moci tohoto usnesení. Za této situace nelze mít pochyb, že podmínky pro zastavení řízení byly splněny.

Přestože městský soud obsah žádosti stěžovatele neposoudil jako včasnou žádost dle § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích, nemohlo mít toto jeho pochybení žádný vliv na výsledek řízení, neboť žádost byla bez dalšího nedůvodná, jak bylo konstatováno výše. I pokud by městský soud věc důsledně posuzoval optikou výše zmiňovaného ustanovení, výsledkem řízení by stále bylo jeho zastavení. K tomu lze odkázat například na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 10. 2005, č. j. 6 Ads 57/2004 – 59, ze kterého se podává, že *„(o) vadu řízení, která by mohla mít vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí, se nejedná, pokud lze dovodit, že by výrok rozhodnutí byl stejný i za situace, kdyby k vadě řízení vůbec nedošlo.“*

Namítá-li stěžovatel, že je absurdní, pokud ho městský soud nevyrozuměl o tom, že mu lhůtu k zaplacení soudního poplatku neprodlouží, ani zde s ním nelze souhlasit. Gramatickým výkladem § 9 odst. 4 a 5 zákona o soudních poplatcích lze dospět k závěru, že v případě negativního vyhodnocení podmínek pro nezastavení řízení, se o podané žádosti samostatné rozhodnutí nevydává; soud je povinen se uvedenou žádostí zabývat toliko v odůvodnění usnesení o zastavení řízení. Na tomto místě lze pro stručnost odkázat na rozsudek zdejšího soudu ze dne 19. 9. 2012, č. j. 2 As 79/2012 – 12.

Dovolával-li se stěžovatel rozporu aplikované zákonné úpravy s ústavním pořádkem s tím, že městský soud pochybil, pokud věc z tohoto důvodu nepředložil Ústavnímu soudu, zde nezbývá než konstatovat, že jde o argumentaci zcela obecnou a nelze ji proto meritorně uchopit.

Konečně k věcným námitkám stěžovatele se Nejvyšší správní soud nemohl nikterak vyjadřovat, neboť předmětem kasačního přezkumu podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. byla pouze otázka, zda byly splněny podmínky pro zastavení řízení.

Na základě všech shora uvedených důvodů tedy Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s.).

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel byl v dané věci neúspěšný; právo na náhradu nákladů řízení mu proto nenáleží. Pokud jde o procesně úspěšného účastníka –

pokračování

žalovanou, v jejím případě nebylo zjištěno, že by jí v souvislosti s tímto řízením nějaké náklady vznikly. Náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti jí proto nebyla přiznána.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. ledna 2014

Mgr. Radovan Havelec
předseda senátu